

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 2607/2022
14.10.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: др Драгише Б. Слијепчевића, председника већа, Јасмине Стаменковић и др Илије Зиндовића, чланова већа, у правној ствари тужиле АА из ..., као наследника сада пок. ББ, чији је пуномоћник Илија Кантар, адвокат из ..., против тужених Директората цивилног ваздухопловства Републике Србије, са седиштем у Београду, чији је пуномоћник Сузана Милановић, адвокат из ... и Републике Србије – Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, чији је заступник Државно правобранилаштво, Београд, ради накнаде материјалне штете, одлучујући о ревизији тужиле изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 7385/20 од 14.10.2021. године, у седници одржаној 14.10.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж 7385/20 од 14.10.2021. године и пресуда Вишег суда у Београду П 870/19 од 24.06.2020. године, тако што се **ОБАВЕЗУЈУ** тужени Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије и Република Србија – Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре да тужиле АА на име накнаде материјалне штете због измакле користи солидарно исплати износ од 22.998.687,18 динара са законском затезном каматом од 15.02.2008. године па до исплате, у року од 15 дана од дана пријема пресуде.

ОБАВЕЗУЈУ СЕ тужени Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије и Република Србија – Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре да тужиле АА на име трошкова поступка солидарно исплате износ од 2.365.500,00 динара у року од 15 дана од дана пријема преписа пресуде.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П 870/19 од 24.06.2020. године, ставом првим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиле којим је тражила да се обавезу тужени да јој на име накнаде материјалне штете због измакле користи и накнаде будуће штете солидарно исплати износ од 22.998.687,18 динара, са законском затезном каматом од 15.02.2008. године до исплате, као неоснован. Ставом другим изреке, обавезана је тужила да туженом

Директорату цивилног ваздухопловства Републике Србије накнади трошкове парничног поступка у износу од 368.250,00 динара. Ставом трећим изреке, обавезана је тужила да туженој Републици Србији – Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре накнади трошкове парничног поступка у износу од 507.000,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 7385/20 од 14.10.2021. године, одбијена је као неоснована жалба тужиле и потврђена пресуда Вишег суда у Београду П 870/19 од 24.06.2020. године.

Против правноснажне другостепене пресуде тужила је благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права и битних повреда одредаба парничног поступка.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду у границама разлога прописаних одредбом члана 399. Закона о парничном поступку ("Службени гласник РС" бр. 125/04 и 111/09), који се примењује на основу члана 506. став 1. ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 72/11... 55/14) па је нашао да је ревизија основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 361. став 2. тачка 9. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, сада пок. ББ, чији је тужила наследник, био је ... – ... у компанији „ВВ“ Д.Т. ... ПС „...“. У време настанка спорног односа, Директорат цивилног ваздухопловства државне заједнице Србије и Црне Горе имао је својство правног лица и овлашћење да између осталог издаје сертификате, лиценце, регистрације и дозволе за ваздухопловно особље и контролу летења. Тужени је правни следбеник напред назначеног Директората цивилног ваздухопловства државне заједнице Србије и Црне Горе. Лекарска комисија Завода за ваздухопловну медицину ЈАТ је након прегледа ББ дана 20.03.2002. године издала лекарско уверење у коме је наведено да ББ не испуњава услове за категорију А прописане Правилником о здравственим услугама за вршење послова ваздухопловног и осталог стручног особља и посебним условима за обављање лекарских прегледа ваздухопловног и осталог стручног особља и да је неспособан за вршење послова саобраћајног пилота по члану 19/2/4 Правилника. ББ је дана 03.04.2002. године поднео захтев за ревизију здравствене оцене добијене од Завода за ваздухопловну медицину ЈАТ другостепеном органу – Савезном министарству саобраћаја и телекомуникација. Ово Министарство је решењем од 25.04.2002. године формирало комисију за утврђивање здравствене способности ББ. Он се подвргао прегледима по налогу комисије али и самоиницијативно. Другостепена лекарска комисија коју је формирало Савезно министарство саобраћаја и телекомуникација сачинило је дана 20.05.2002. године записник о свом раду, у чијем закључку је наведено да ББ не испуњава здравствене услове по критеријуму А и да није способан за вршење послова саобраћајног пилота. Решењем тог Министарства од 27.05.2005. године констатовано је да ББ, ..., не испуњава прописане здравствене услове за категорију А и да није способан за вршење послова ... . ББ је против овог решења поднео тужбу Врховном суду Србије који је пресудом У 691/05 од 22.12.2005. године тужбу уважио и поништио решење Савезног

министарства саобраћаја и телекомуникација од 27.05.2002. године. ББ је решењем РФ ПИО од 24.08.2008. године утврђено право на старосну пензију почев од 01.06.2005. године. ББ је са Авио компанијом „ГГ“ из ... закључио уговор о ангажовању за период од 15.04.2002. до 31.12.2005. године са могућношћу продужења, којим је за вршење послова ... авиона уговорена месечна зарада од 6.000 USD. Али, како је решење Савезног министарства саобраћаја и телекомуникација од 27.05.2002. године утврђено да он не испуњава здравствене услове за категорију А и да није способан за вршење послова ..., уговор о ангажовању није реализован. У управном спору од стране Врховног суда, тужба је уважена, а у образложењу пресуде наведено је да оспорено решење не садржи утврђено чињенично стање, нити разлоге о одлучним чињеницама које упућују на решење какво је дато у диспозитиву. Током спора судски вештак др Драгољуб Пауновић, специјалиста пнеумофтизиологије обавио је вештачење на основу медицинске документације у списима, дао мишљење да је сада пок. ББ боловао од хроничне опструктивне болести плућа у коју спада и емфизем плућа а да је емфизем плућа био почетног степена и као такав није довео до плућне инсуфицијенције. ББ није имао плућну инсуфицијенцију, ни глобалну (смањен парцијалан притисак угљендиоксида у артеријској крви), ни парцијалну (само снижен парцијални притисак кисеоника у артерији крви) и по мишљењу судског вештака је био способан за летење уз коришћење редовне терапије – пумпице Беродуал, која се користи четири пута дневно. Али, првостепени суд овакав закључак судског вештака није прихватио с обзиром да он нема завршену обуку из области ваздухопловне медицине, а осим тога, из исказа произилази да никада није вршио оцену способности за летење.

Савезно министарство саобраћаја и телекомуникација након доношења пресуде Врховног суда У 691/05 од 22.12.2005. године, којим је поништено решење од 27.05.2002. године, није донело ново решење. На такав начин је покојном ББ ускраћена могућност да добије летачку дозволу и закључи уговор о ангажовању са ... авио компанијом. Решење другостепеног органа - Савезног министарства саобраћаја и телекомуникација од 27.05.2002. године засновано је на записнику и закључку другостепене лекарске комисије. Међутим, назначену комисију коју су чинили три члана, а између осталог и примаријус мр сц. др ДД други члан комисије, није потписан од стране тог члана комисије а налаз је дат на основу прикупљених специјалистичких лабораторијских прегледа и тестова. Међутим, тест гасне анализе није обављен јер по наводима покојног ББ апарат није радио. У том извештају садржана је и динамика претходних прегледа. Према извештају КЦС од 25.04.2002. године који је потписан од стране др ЂЂ, специјалисте интерне медицине произилази да је ББ дошао ради испитивања плућне функције у склопу процене радне способности. Постављена му је дијагноза хронички опструктивни бронхитис, дата терапија и дат закључак да је способан за рад уз редовну терапију. Тужилац је извршио преглед и у КБЦ Бежанијска Коса. Из налаза др ЕЕ специјалисте пнеумофизиологије утврђено је да код истога постоји само прехлада, а што је потврђено и на ВМА, након прегледа од др ЖЖ, специјалисте за плућне болести. Од прегледа у току 1990. године био је на редовном прегледу шест месеци, а ради продужења летачке дозволе комисија га је упутила у Клинички центар Србије код пулмолога др ДД која тренутно није била ту. Њене колеге су потврдиле само постојање јаке прехладе али не и емфизем плућа. Међутим, комисија у инспекторату није прихватила ниједан од три наведена лекарска извештаја већ

га је упутила код др ДД која га је прегледала у својој приватној ординацији и рекла му да сумња на енфизем плућа што је стајало у њеном извештају. Међутим, тај извештај она није потписала. Даље, судски вештак, осврћући се на налаз др ДД из приватне ординације опште праксе од 08.05.2022. године (на основу кога је и донето спорно решење) налази да тај преглед није могао да се уради у ординацији опште медицине а и сама др ДД у налазу наводи да су гасови у миру, нормални, што искључује плућну инсуфицијенцију. Постојећа медицинска документација била је сасвим довољна да се утврди да је ББ био способан за рад јер је постојало пет независних мишљења четири државне институције које се баве пулмологијом и сви ти налази су указивали да он има плућну инсуфицијенцију. У питању су извештаји КБЦ Бежанијска Коса, Клиничног центра Србије, ВМА – док насупрот тих извештаја стоји налаз др ДД из приватне ординације опште медицине који је непотписан и урађен без прегледа у ординацији која није ни технички опремљена за такву врсту прегледа. У случају непродужења летачке дозволе и уколико не лети две године на одређеном типу авиона пилот губи све што се тиче његовог статуса и морао би поново да прође обуку за тај тип авиона.

Вештачењем од стране вештака економско-финансијске струке утврђено је да би пок. ББ на основу закљученог уговора са компанијом „ГГ“ из ... од 15.04.2002. године у периоду од 15.04.2002. године (када је закључен уговор) до 15.02.2008. године (јер се дозвола издаје на период од пет година) на име накнаде као ... било исплаћено укупно 420.000 USD. У периоду од 01.06.2005. до 15.02.2008. године, на име остварене старосне пензије пок. ББ исплаћено је 1.160.389,90 динара, што укупно износи према средњем курсу Народне банке за 1 USD 18.565,80 USD. Разлика између остварених примања по основу пензије у периоду од 01.06.2005. до 15.02.2008. године и обрачунате накнаде која би ... ББ била исплаћена у складу са условима из уговора о посади у периоду од 15.04.2002. до 15.02.2008. године износи 401.434 долара, што применом средњег курса НБС на дан 15.02.2008. године у висини од 57,9213 динара за 1 долар, износи укупно 22.998.680,18 динара. Тај износ тужила као законски наследник пок. ББ потражује са законском затезном каматом од 16.02.2008. године, а све због неправилног рада туженог Директората, а у смислу члана 172. став 2. ЗОО.

Код овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су оценили да је тужбени захтев тужиле неоснован. Ово из разлога што је лекарска комисија која је у другостепеном поступку оцењивала здравствену способност сада пок. ББ за летење, била састављена по пропису и поступала законито и у складу са чланом 128. Закона о ваздушном саобраћају. Комисија у законито спроведеном поступку, донела је решење 27.05.2002. године којим је оцењено да ББ не испуњава прописане здравствене услове за категорију А и да није способан за вршење послова ... . Чињеница да је пресудом Врховног суда Србије у управном спору поништено назначено решење и да након тога лекарска комисија није поново одлучивала, не произилази да је таквим поступком пок. ББ причињена материјална штета те да нису испуњени услови прописани одредбом чл. 172. и 189. ст. 1. и 3. Закона о облигационим односима да се тужени обавезу на накнаду тражене материјалне штете. Осим тога, иако је у смислу члана 61. Закона о управним споровима („Службени лист СРЈ“ број 46/96), који је важио у време вођења управног спора и доношења пресуде Врховног суда Србије У 691/05, надлежан орган био дужан да без

одлагања најдоцније у року од 30 дана од достављања пресуде донесе други акт што овде није учињено, не може се сматрати као незаконитим и неправилним радом државног органа. Ово због разлога што је одредбом члана 63. став 1. истог закона било изричито прописано да ако надлежни орган после поништења управног акта не донесе најдоцније у року од 30 дана нови управни акт, странка може посебним поднеском тражити доношење таквог акта а ако надлежни орган не донесе акт ни за седам дана од тог тражења странка може тражити доношење таквог акта од суда који је донео пресуду у првом степену. ББ је имао право и овлашћење да од суда који је донео пресуду у првом степену тражи доношење акта којим би се утврдила његова способност за управљање авионом, а што је он пропустио да учини, тако да се не може сматрати да му је штета причињена тиме што правни претходник туженог Директората цивилног ваздухопловства и тужени након поништаја одлуке Савезног министарства саобраћаја и телекомуникација није донео нови акт. Не постоји узрочно-последична веза између поступања правног претходника туженог Директората цивилног ваздухопловства Републике Србије и самог туженог и штете чија се накнада у спору тражи. Стога нема незаконитог и неправилног поступања надлежног државног органа, па се стога нису ни стекли услови за одговорност тужених правних лица за штету коју је проузроковао њихов орган прописану одредбом члана 172. став 1. ЗОО.

По оцени Врховног касационог суда, оваква аргументација нижестепених судова није прихватљива а из следећих разлога. Пресудом Врховног суда Србије У 691/05 од 22.12.2005. године поништено је решење другостепеног органа од 27.05.2002. године.

Према члану 61. Закона о управним споровима („Службени лист СРЈ“ број 46/96) прописано је под називом обавезност пресуда, кад суд поништи акт против кога је био покренут управни спор, предмет се враћа у стање у коме се налазио пре него што је поништени акт донесен. Према природи ствари која је била предмет спора, требало је уместо поништеног управног акта донети други акт. Надлежни орган је дужан да га донесе без одлагања а најдоцније у року од 30 дана од достављања пресуде. При томе, надлежан орган је везан правним схватањем суда, као и датим примедбама у погледу поступка. Првотужени није испоштовао назначену одредбу члана 61. Закона о управним споровима. Није донето никакво решење након укидања другостепеног решења од стране Врховног суда Србије пресудом У 691/05 од 22.12.2005. године. Стога се у оваквом случају не може примењивати одредба чл. 62. и 63. Закона о управним споровима јер те одредбе регулишу ситуацију када надлежни орган након поништаја управног акта донесе управни акт противно правном схватању суда или противно примедбама суда у погледу поступка, па тужилац поднесе нову тужбу. У овом случају, надлежни орган није донео никакво решење а био је дужан да поступи по пресуди Врховног суда Србије. У том смислу, очигледно је да се ради о неправилном раду другостепеног органа тадашњег Савезног министарства саобраћаја и телекомуникација, чији је правни следбеник овде првотужени. Заштиту од незаконитог и неправилног рада државног органа пружа и члан 35. став 2. Устава Републике Србије који прописује да „...свако има право на накнаду материјалне или нематеријалне штете која му незаконитим или неправилним радом проузрокује државни орган, имаоца јавног овлашћења, аутономне покрајине или орган јединице локалне самоуправе“. У овом случају, по налажењу Врховног касационог суда, може се закључити да се ради о неправилном раду државног органа, те да тужилац сходно члану 172. став 1.

ЗОО има право на накнаду штете. Тужилац је правни следбеник пок. ББ, његов наследник. Правни претходник првотуженог Савезно министарство саобраћаја и телекомуникација није испоштовало одредбу члана 61. Закона о управним споровима и није поступио по налогу садржаном у пресуди Врховног суда Србије У 691/05 од 22.12.2005. године. Пок. ББ је имао закључен уговор са „ГТ“ из ... и пре доношења другостепеног решења – уговор закључен 15.04.2002. године. Важење уговора је било предвиђено на рок од 15.04.2002. до 31.12.2005. године са могућношћу продужења. Нижестепени судови се позивају на одредбу члана 63. став 1. Закона о управним споровима који предвиђа да „ако надлежни орган после поништења управног акта не донесе одмах, а најдоцније у року од 30 дана, нови управни акт или акт у извршењу пресуде донесене на основу члана 41. став 5. овог закона, странка може посебним поднеском тражити доношење таквог акта од суда који је донео пресуду у првом степену.“

Међутим, у спорном периоду у Републици Србији није постојао Управни суд у првом степену који би решавао спорну ситуацију. Након доношења одлуке од управног органа незадовољна страна је могла покренути спор пред Врховним судом. Врховни суд Србије је управо својом пресудом У 691/05 од 22.12.2005. године поништио решење управног органа. Иако је исти био дужан да донесе ново решење у року од 30 дана (уз прихватање схватања суда) то решење није донето. Тиме је управни орган поступио неправилно што је тужиоцу узроковало настанак штете имајући у виду све прибављене доказе које је тужилац ББ приложио у прилог своје здравствене способности. Непоступање управног органа да и после доношења пресуде Врховног суда Србије не одлучи о захтеву ББ за продужење летачке дозволе, може се окарактерисати као неправилан рад у смислу члана 172. ЗОО. Да је тужени поступао у складу са законом, правни претходник тужиле ББ би реализовао закључени уговор а вештачењем путем вештака економско-финансијске струке правилно је утврђена висина штете која је настала након неправилног рада првотуженог.

Стога, имајући у виду све напред изнето, Врховни касациони суд је на основу члана 407. став 1. ЗПП одлучио као у ставу првом изреке.

Одлуку о трошковима поступка суд је донео на основу члана 149. став 1, чл. 150. и 161. став 1. ЗПП при чему су тужилци признати следећи трошкови и то: за састав тужбе износ од 37.500,00 динара, за састав два образложена поднеска износ од по 37.500,00 динара, за састав две образложене жалбе износ од по 78.000,00 динара, за састав ревизије износ од 156.000,00 динара, за приступ на 22 одржана рочишта износ од по 39.000,00 динара, за приступ на 12 неодржаних рочишта износ од по 20.250,00 динара, на име трошкова вештачења укупан износ од 60.000,00 динара, на име таксе за тужбу износ од 97.500,00 динара, за првостепену одлуку износ од 97.500,00 динара, на име таксе за жалбу на првостепену одлуку износ од 97.500,00 динара, на име таксе за ревизију износ од 195.000,00 динара и на име таксе за одлуку по ревизији износ од 292.500,00 динара, што све укупно чини износ од 2.365.500,00 динара, па је одлучено као у ставу другом изреке, сходно важећој АТ и ТТ. Остале трошкове суд није признао јер налази да исти нису били нужни и неопходни.

**Председник већа-судија
др Драгиша Б. Слијепчевић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић